

Ministerie van Veiligheid en Justitie

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming

**Directoraat -Generaal
Preventie, Jeugd en
Sancties**

Directie Justitieel Jeugdbeleid

Schedeldoekshaven 100
2511 EX Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/venj

Contactpersoon

Ons kenmerk

5698767/11

Uw kenmerk

CR35/1061933/2011/MH/TvV

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Datum 23 juni 2011

Onderwerp Advies RSJ "Het jeugdstrafrisproces: toekomstbestendig?"

Geachte heer B.,

Op 14 maart jongstleden heb ik van u, tijdens een bijeenkomst met enkele leden van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) op mijn departement het advies "Het jeugdstrafrisproces: toekomstbestendig?" in ontvangst mogen nemen. Dit advies is op eigen initiatief van de RSJ uitgebracht. Kort hebben we met elkaar tijdens genoemde bijeenkomst gesproken over de totstandkoming van uw advies en over enkele punten in het advies. Afsproken is nadien dat ik op een later moment een beknopte inhoudelijke schriftelijke reactie aan u zou geven. Ook tijdens het periodiek overleg tussen de RSJ en medewerkers van mijn departement is gesproken over uw advies.

Mijn afspraak met u los ik met de onderhavige brief in. Een kopie van deze brief wordt verzonden aan de Voorzitter van de Tweede Kamer nu de vaste commissie van Veiligheid en Justitie bij brief van 31 maart 2011 (kenmerk 2011Z06405/2011D16748) heeft verzocht om een afschrift van mijn reactie op uw advies.

In uw advies verwoordt u dat u heeft onderzocht of het (her)opvoedende aspect voldoende tot uitdrukking komt in het huidige Nederlandse jeugdstrafrisproces(recht) en zo niet, op welke wijze dit beter gewaarborgd kan worden. Om de bovenstaande vraag te kunnen beantwoorden bespreekt de RSJ enkele knelpunten uit het huidige strafprocesrecht en enkele aspecten uit het materiële jeugdstrafrisrecht en geeft u aanbevelingen. In totaal staan er achttien aanbevelingen in uw advies.

U besluit uw advies met de conclusie dat het (her)opvoedende aspect in het jeugdstrafrisproces voor de toekomst beter kan en moet worden gewaarborgd. Op een aantal van uw aanbevelingen ga ik hieronder nader in.

Neem het doel van het jeugdstrafrisrecht in de wet op (aanbeveling 1).

U geeft in uw advies aan dat het Nederlandse jeugdstrafris(proces)recht op het eerste gezicht lijkt te voldoen aan de eisen van het Internationaal Verdrag van de Rechten van het Kind (IVRK) met betrekking tot een apart systeem van jeugdstrafrisrechtspleging omdat uit de toelichting bij de diverse wetwijzigingen in de afgelopen eeuw, het opvoedende aspect altijd als leidend beginsel in het

jeugdstraf(proces)recht is beschouwd. Nergens staat echter, zo stelt u, wat dit precies betekent voor de jongere en wat daarmee precies wordt bedoeld. U beveelt daarom aan om dit opvoedende aspect wel expliciet in de wet op te nemen en heeft met het oog daarop een bepaling geformuleerd.

**Directoraat -Generaal
Preventie, Jeugd en
Sancties**
Directie Justitieel Jeugdbeleid

Ik deel met u het belang van een goed functionerend jeugdstraf(proces)recht en onderschrijf het belang van de pedagogische invalshoek van dit recht in Nederland. Ik heb in tegenstelling tot de RSJ niet de indruk dat deze invalshoek onvoldoende duidelijk is binnen het Nederlandse rechtssysteem en daarom extra opname in de wet vereist is. Ik ben van mening dat in de huidige wetgeving zichtbaar is dat de benadering van jeugdige verdachten die met politie en justitie in aanraking komen wezenlijk anders is dan die van volwassen verdachten. Juist omdat ik uw mening deel, dat het opvoedende aspect nog immer een leidend beginsel is in het jeugdstraf(proces)recht, heb ik er evenwel geen bezwaar tegen als dat, nog duidelijker dan nu wellicht het geval is, apart wordt vermeld in wetgeving. Ik zal bezien hoe hiermee in toekomstige wetgeving dan wel wijziging van bestaande wetgeving rekening gehouden kan worden. Ik merk hierbij op dat aan het opnemen van de pedagogische doelstelling in de wetgeving geen absolute waarde kan worden toegekend. Het betreft een dynamisch begrip dat zich in de tijd ontwikkeld heeft. De pedagogische doeleinden die de wetgever in de vorige eeuw voor ogen had, zijn onmiskenbaar geëvolueerd en zullen zich in de toekomst verder blijven ontwikkelen.

Datum
23 juni 2011

Ons kenmerk
5698767/11

Vul artikel 486 wetboek van Strafvordering aan door strafvervolgning van jongeren tussen 12 en 14 jaar alleen mogelijk te maken als civielrechtelijke interventies ontoereikend zijn of naar verwachting zullen zijn om adequaat te reageren op de strafbare gedraging van de jongere (aanbeveling 2).

Ik waardeer de gedachte achter deze aanbeveling. Ik lees daarin dat bezien zou moeten worden wat de meest adequate interventie is voor een jeugdige die een strafbaar feit heeft gepleegd. Dat zou volgens uw advies voor jongeren tussen de 12 en 14 jaar die een strafbaar feit plegen, in eerste instantie een civielrechtelijke interventie moeten zijn. Anders dan de RSJ vind ik het echter ongewenst dat de interventies die gericht zijn op bescherming van jeugdigen die in hun opgroeien en ontwikkeling worden bedreigd, als maatstaf dienen te worden gezien en ingezet in die gevallen waar er sprake is van een strafbaar feit door een jeugdige gepleegd. Als Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie sta ik voor meer dan alleen een goede benadering en omgang met jeugdige verdachten. Ik heb ook nadrukkelijk oog voor de belangen van slachtoffers en van de samenleving. Toepassing van het jeugdstraf(proces)recht, ook bij jeugdigen tussen de 12 en 14 jaar, is gestoeld op het recht doen aan beide belangen, zowel die van de jeugdige op een eerlijke en adequate reactie op het strafbare gedrag als op genoegdoening aan het slachtoffer en de maatschappij. Binnen het jeugdstrafrecht zijn de laatste jaren forse stappen gezet om adequate en op de persoon van de jeugdige verdachte toegesneden, interventies tot stand te brengen en in te zetten. De Raad voor de Kinderbescherming vervult hierbij een essentiële rol in de advisering aan de officier van justitie alsmede de kinderrechtter. Dat maakt dat het jeugdstrafrecht over het algemeen zeer terughoudend wordt ingezet bij strafbaar gedrag van jongeren tussen de 12 en 14 jaar. Voortdurend wordt gezocht naar de best inzetbare interventies voor de desbetreffende jongeren en dat kan ook en vaak betekenen dat geadviseerd wordt om civielrechtelijke maatregelen in te zetten.

In de praktijk is voldoende gewaarborgd dat adequaat gereageerd kan worden op een strafbare gedraging van een jongere. Het aan de officier van justitie opleggen van een plicht om te onderzoeken of civielrechtelijke maatregelen een adequate reactie vormen op strafbaar gedrag, dient dit belang naar mijn mening niet beter.

**Directoraat -Generaal
Preventie, Jeugd en
Sancties**
Directie Justitieel Jeugdbeleid

Hef het Nederlandse voorbehoud bij artikel 37c IVRK op, zodat op alle minderjarigen het jeugdstrafrecht van toepassing is (aanbeveling 3).

Datum
23 juni 2011

Ons kenmerk
5698767/11

Dit punt is al enkele jaren een onderwerp waarover de meningen blijken te verschillen. Ook het Comité voor de rechten van het kind (CRC) in Genève, Unicef Nederland en Defence for Children (beide laatsten in hun Jaarbericht Kinderrechten 2011 dat ik op 23 mei jl. in ontvangst heb genomen), hebben Nederland aanbevolen het voorbehoud op te heffen. Het kabinet is momenteel bezig met het opstellen van alweer een vierde rapportage voor het CRC in het kader van het International Verdrag voor de Rechten van het Kind (IVRK). In dat kader worden de voors en tegens van opheffen van het voorbehoud nog eens goed tegen het licht gehouden. Ook in het kader van het adolescentenstrafrecht waarover ik de Tweede Kamer spoedig zal informeren, komt dit onderwerp aan bod. De komende rapportage, die onder coördinatie van mijn collega van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, tot stand zal worden gebracht, zal nog dit jaar aan de CRC worden toegestuurd. Ik loop hier dan ook niet vooruit op hetgeen aan de CRC en de Tweede Kamer zal worden medegedeeld op genoemde aanbeveling.

Voer een apart jongvolwassenenstrafrecht in voor jongeren tussen de 18 en 24 jaar (aanbeveling 4).

In het regeerakkoord is opgenomen dat dit kabinet voor de groep van 15- tot 23 jarigen een adolescentenstrafrecht wil invoeren. Uw aanbeveling zie ik als een ondersteuning van dit onderdeel van het regeerakkoord. De doelgroep is evenwel omvangrijker dan door u voorgesteld. Ik verwacht hierdoor beter in staat te zijn om de knelpunten, die de praktijk ervaart bij de overgang tussen het jeugdstrafrecht en het volwassenenstrafrecht, weg te nemen. Het creëren van zo'n 'overgangszone' stelt naar mijn mening de praktijk in staat nog beter een op de ontwikkeling van de jeugdige toegesneden afweging te maken en dus meer maatwerk te leveren. Een aanbeveling (nummer 6) die ook in uw advies is verwoord. Over het adolescentenstrafrecht zal ik, zoals ik hierboven al aangaf, de Tweede Kamer zeer binnenkort een brief sturen waarin is verwoord hoe hieraan vorm wordt gegeven.

Maak de verschijningsplicht voor ouders ter terechtzitting uit artikel 496aSv ongedaan. Indien daartoe niet wordt overgegaan, wijzig artikel 496aSv dan zodanig dat slechts de verschijning van één ouder verplicht is (aanbeveling 5).

Sinds 1 januari 2011 zijn ouders verplicht om beide in de rechtszaal te verschijnen bij de behandeling van de strafzaak tegen hun zoon of dochter. Ik onderschrijf het belang van het verschijnen van ouders van een kind bij de behandeling van diens zaak. Niet alleen zijn zij daarmee in de meeste gevallen hun kind tot steun, maar ook raken zij daardoor beter op de hoogte van wat hun kind heeft gedaan in de richting van een slachtoffer dan wel de maatschappij als geheel. Het is mij bekend dat er zich in de praktijk knelpunten voordoen bij de toepassing van artikel 496a Sv. Het komt voor dat rechters zaken aanhouden voor behandeling omdat één of beide ouders niet zijn verschenen. Het betreft in

casu recente wetgeving die bij ouders nog redelijk onbekend is. Aanhouden van de behandeling van een strafzaak is vanwege de behoefte aan een snelle en adequate reactie op het strafbare gedrag, niet altijd in het belang van de jeugdige. De ervaringen verschillen echter per rechtbank. Binnenkort start een monitoronderzoek waar mogelijk waardevolle informatie aan zal kunnen worden ontleend om de regeling zo nodig aan te passen. Ik wacht de resultaten van dit onderzoek af.

**Directoraat -Generaal
Preventie, Jeugd en
Sancties**
Directie Justitieel Jeugdbeleid

Datum
23 juni 2011

Ons kenmerk
5698767/11

Onderwerp de positie van herstelrecht in het jeugdstraf(proces)recht aan een nader onderzoek. Maak mogelijk dat de uitkomsten van slachtoffer-dadergesprekken dan wel overeenkomsten die in het kader van Slachtoffer in Beeld tussen dader en slachtoffer zijn getroffen binnen het strafproces een rol (kunnen) spelen (aanbeveling 7).

Hoewel er geen sprake is van een wettelijke basis voor herstelrecht, behoren gesprekken tussen daders en slachtoffers wel tot de mogelijkheden in Nederland. Daarin wordt ook geïnvesteerd. De Stichting Slachtoffer in Beeld is met de uitvoering belast. Uit een recente evaluatie blijkt dat 80% van de aanvragen voor slachtoffer-dadergesprekken van jeugdige daders komt. Daarmee vervult deze vorm van herstelbemiddeling wat mij betreft een goede aanvullende rol op het strafrecht; niet een vervangende. Vanuit pedagogisch oogpunt vind ik het goed dat jeugdige daders bij bepaalde delicten een mogelijkheid krijgen om het leed van slachtoffers te herstellen of excuses aan te bieden. Op dit moment wordt een beleidsverkenning naar de toepassing van herstelrecht uitgevoerd. Daarnaast heeft mijn departement subsidie verleend aan de Stichting Restorative Justice. Genoemde stichting zal in opdracht van mijn departement een overzicht maken van de in Nederland bestaande en buitenlandse initiatieven op het gebied van herstelrecht. In het wetsvoorstel tot wijziging van de Wet schadefonds geweldsmisdrijven (32 363) dat binnenkort door de Eerste Kamer wordt behandeld en na aanvaarding naar verwachting op 1 januari 2012 in werking zal treden, is in het nieuwe artikel 51h van het Wetboek van Strafvordering een raamregeling voor bemiddeling en herstelrecht opgenomen. Dit biedt de mogelijkheid voor nadere concretisering in lagere regelgeving.

Maak het doen van afstand van het recht op consultatie van een raadsman voorafgaand aan het politieverhoor voor minderjarigen mogelijk (aanbeveling 8).

Het wetsvoorstel 'Raadsman en politieverhoor' dat op deze materie ingaat en een wijziging van het wetboek van Strafvordering omvat, is in consultatie gegaan. Het verruimen van de mogelijkheid van het doen van afstand van het recht op rechtsbijstand voorafgaand aan het politieverhoor voor minderjarigen, achten wij voorshands niet in overeenstemming met de uitleg die door het EHRM aan dit recht in relatie met de eisen van een eerlijke procedure is gegeven. Aan de RSJ is terzake een afzonderlijke adviesaanvraag gezonden. Op het door u uit te brengen advies zullen wij in het kader van dat wetgevingstraject nader ingaan.

Ontwikkel een apart beleidskader voor het uitgeven van een Verklaring Omtrent het Gedrag voor minderjarigen (VOG) (aanbeveling 12).

Ik ben bekend met de aanhoudende geluiden dat jongeren vaak een VOG geweigerd zou worden en dat dat hen zou belemmeren bij het vinden van een geschikte stageplaats of baan. Ook in het jaarbericht Kinderrechten 2011 van Defence for Children en Unicef Nederland, staat hierover het een en ander.

Zoals al op 14 maart jongstleden aan de orde kwam, heb ik de Dienst Justis van mijn departement een onderzoek laten verrichten naar de afgifte van VOG's voor jeugdigen. Uit dat onderzoek is naar voren gekomen dat in 2010 in totaal 15.645 aanvragen voor een VOG minderjarigen zijn ingediend. In slechts 0,4 procent van de gevallen is, en op goede gronden, een VOG geweigerd. Op basis hiervan is er voor mij geen aanleiding het beleidskader aan te passen. Wel investeer ik momenteel in voorlichting (factsheet is beschikbaar op www.rijksoverheid.nl/vog). Mede daardoor verwacht ik beter zicht te krijgen op eventuele resterende problemen in de praktijk.

Tot slot verwijs ik u kortheidshalve naar mijn brieven aan de Voorzitter van de Tweede Kamer van 18 en 23 mei jl. met respectievelijk de onderwerpen: 'Beantwoording Kamervragen over het zwartboek met kritiek van jeugdreclasserders op het VOG-systeem' (kenmerk 178419) en 'VOG voor jeugdigen' (kenmerk 5697608/Justis/11)

Kort merk ik nog op dat de door u tijdens de bijeenkomst van 14 maart jl. gemaakte opmerking, naar aanleiding van uw aanbeveling op het punt van afname van celmateriaal bij jeugdige veroordeelden voor het bepalen en verwerken van hun DNA-profiel in de DNA-databank voor strafzaken (aanbeveling 11), mij aan het denken heeft gezet. Ik doel hier op het signaal uit het veld waarop u mij attendeerde, dat er mogelijk een verschil in behandeling bestaat tussen jeugdige en meerderjarige veroordeelden bij de afname van celmateriaal. Daar waar minderjarigen bij bepaalde misdrijven vanuit pedagogisch oogpunt een taakstraf opgelegd zouden krijgen en op basis van de Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden hun celmateriaal zouden moeten afstaan, zouden meerderjarigen veroordeeld worden tot een geldboete en niet hun celmateriaal moeten laten afnemen. Taakgestraften vallen namelijk onder de reikwijdte van de Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden, terwijl degenen die zijn veroordeeld tot alleen een geldboete, uitgezonderd zijn van de categorie veroordeelden waarvoor deze wet geldt. Bij de totstandkoming van deze wet is deze mogelijke ongelijkheid in behandeling tussen minderjarigen en meerderjarigen niet voorzien. Daarom zal ik laten onderzoeken of dit - onbedoelde - effect van de Wet DNA-onderzoek bij veroordeelden zich in de praktijk voordoet. Indien dat inderdaad het geval is, zal ik vervolgens bezien welke consequenties daaraan dienen te worden verbonden.

Als laatste noem ik nog kort uw aanbevelingen die gericht zijn op het investeren in deskundigheid bij de actoren in de jeugdstrafrechtketen (aanbeveling 14). In algemene zin deel ik van harte uw aanbeveling. Ik weet dat de ketenpartners in de jeugdstrafrechtketen al forse stappen gemaakt hebben op dit gebied. Waar daar aanleiding voor is, wordt actief vanuit mijn departement aandacht gevraagd voor de nodige verbeterstappen. Ik zal uw advies betrekken bij de periodieke overleggen die ik met de onderscheiden ketenpartners de komende periode zal hebben.

**Directoraat -Generaal
Preventie, Jeugd en
Sancties**
Directie Justitieel Jeugdbeleid

Datum
23 juni 2011

Ons kenmerk
5698767/11

Ik vertrouw er op u hiermee een voldoende adequate reactie te hebben gegeven en dank u nogmaals voor uw uitgebreide en goed onderbouwde advies.

**Directoraat -Generaal
Preventie, Jeugd en
Sancties**
Directie Justitieel Jeugdbeleid

Datum
23 juni 2011

Ons kenmerk
5698767/11

De Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie,

F. Teeven